

**COVID-19 EPIDĒMIJAS IETEKME UZ VESELĪBAS APRŪPES
SISTĒMU UN SABIEDRĪBAS VESELĪBU LATVIJĀ; VESELĪBAS
NOZARES GATAVĪBAS NĀKOTNES EPIDĒMIJĀM
STIPRINĀŠANA**

VPP-COVID-2020/1-0011

05.03.2019.

Uzticēšanās informācijas avotiem attiecībā uz COVID-19 sniegto informāciju rādītāji un to saistība ar preventīvo uzvedību dažādās Latvijas iedzīvotāju sociāldemogrāfiskajās grupās

Mg paed., Mg.sc.sal. Sanita Šuriņa
Prof. Dr. psych. Kristīne Mārtinsone
Dr. psych. Viktorija Perepjolkina

Uzticēšanās un preventīvā uzvedība

- ☐ Uzticēšanās ir «likme» par citu subjektu/objektu (cilvēku, organizāciju, institūciju, sistēmu, utt.) iespējamās rīcības / darbības rezultātu (Sztompka, 2006).
- ☐ Aktualizēta preventīvā uzvedības nozīme (Miao, Huang, 2012., Rubin, Amlôt, Page, Wessely, 2009, World Health Organization, Interim guidance, August 7, 2020).
- ☐ Pastāv pozitīva saistība starp uzticēšanos valdībai, ziņu medijiem, zinātnei un preventīvo uzvedību (Han, Zheng, Cristea, Agostini, Belanger, Gutzkow, et.al., 2020).
- ☐ Preventīvā uzvedība ir zināšanu, attieksmju un prakses kombinācija, kas motivē veikt darbības savas veselības saglabāšanai un uzlabošanai (Werle, 2011).
- ☐ Latvijas iedzīvotāju uzticēšanās rādītāji vieni no zemākajiem starp Eiropas valstīm (<https://bnn-news.com/half-of-latvians-trust-eu-poll-by-european-commission-finds-204598>).
- ☐ Uzticēšanās un preventīva uzvedība ir saistīta ar vairākiem to veicinošiem un kavējošiem faktoriem

Mērķis un uzdevumi

☐ Mērķis:

Izpētīt uzticēšanās informācijas avotiem attiecībā uz COVID- 19 sniegto informāciju rādītāju saistību ar preventīvo uzvedību un šo rādītāju atšķirības dažādās Latvijas iedzīvotāju sociāldemogrāfiskajās grupās.

☐ Uzdevumi:

1. Noskaidrot, vai pastāv saistība starp uzticēšanās informācijas avotiem attiecībā uz COVID- 19 sniegto informāciju un preventīvo uzvedību.
2. Noskaidrot, vai ir atšķirības starp uzticēšanos informācijas avotiem attiecībā uz COVID- 19 sniegto informāciju dažādās Latvijas iedzīvotāju sociāldemogrāfiskajās grupās (dzimums, vecums, izglītības līmenis, reģions).
3. Noskaidrots, vai ir atšķirības starp iesaisti preventīvajā uzvedībā dažādās Latvijas iedzīvotāju sociāldemogrāfiskajās grupās (dzimums, vecums, izglītības līmenis, reģions).

Metode

❑ **Izlase:** Latvijas iedzīvotāji (N 2608) vecumā no 18 līdz 75 gadiem

Dzimums: Vīrieši 39,7% Sievietes 60,2% Cits 0,1%

Izglītība: Pamatizglītība 2,4% Vidējā izglītība 37,0 %
Bakalaura grāds 29,8%
Maģistra grāds 29,4% Doktora grāds 1,5%

Tautība: Latvieši 68,0% Krievi 32,0%

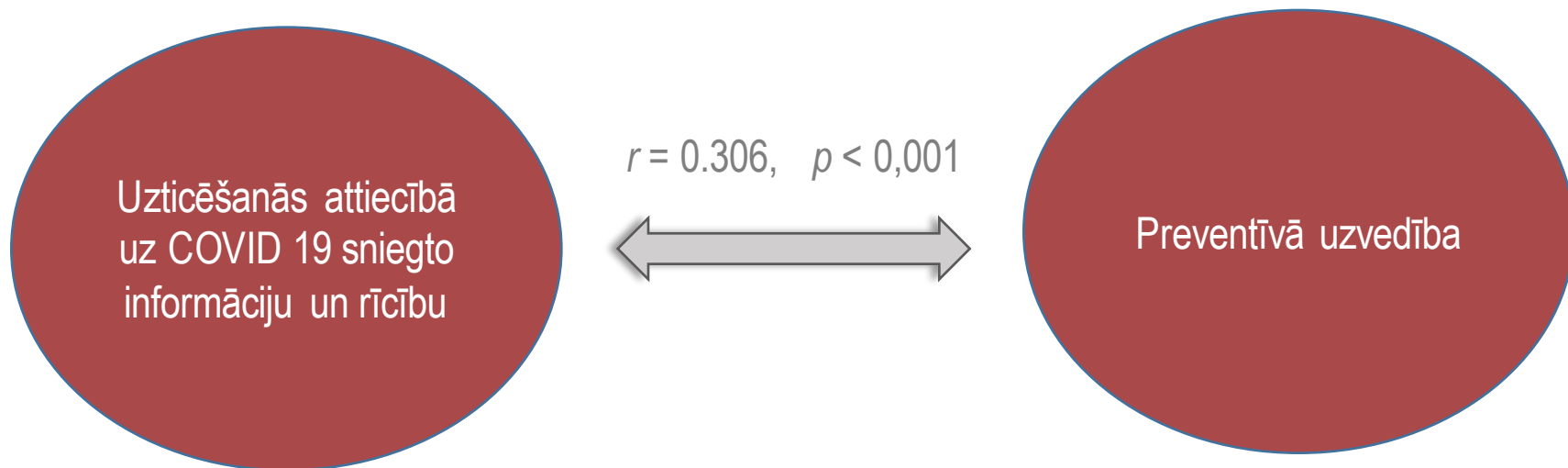
Reģions: Rīga 38,8% Pierīga 18,2% Vidzeme 9,4%
Kurzeme 11% Zemgale 10% Latgale 12,5%

❑ **Procedūra:** internetaptauja latviešu un krievu valodā (pētījumu centrs KANTAR) jūlija mēnesī.

Metode

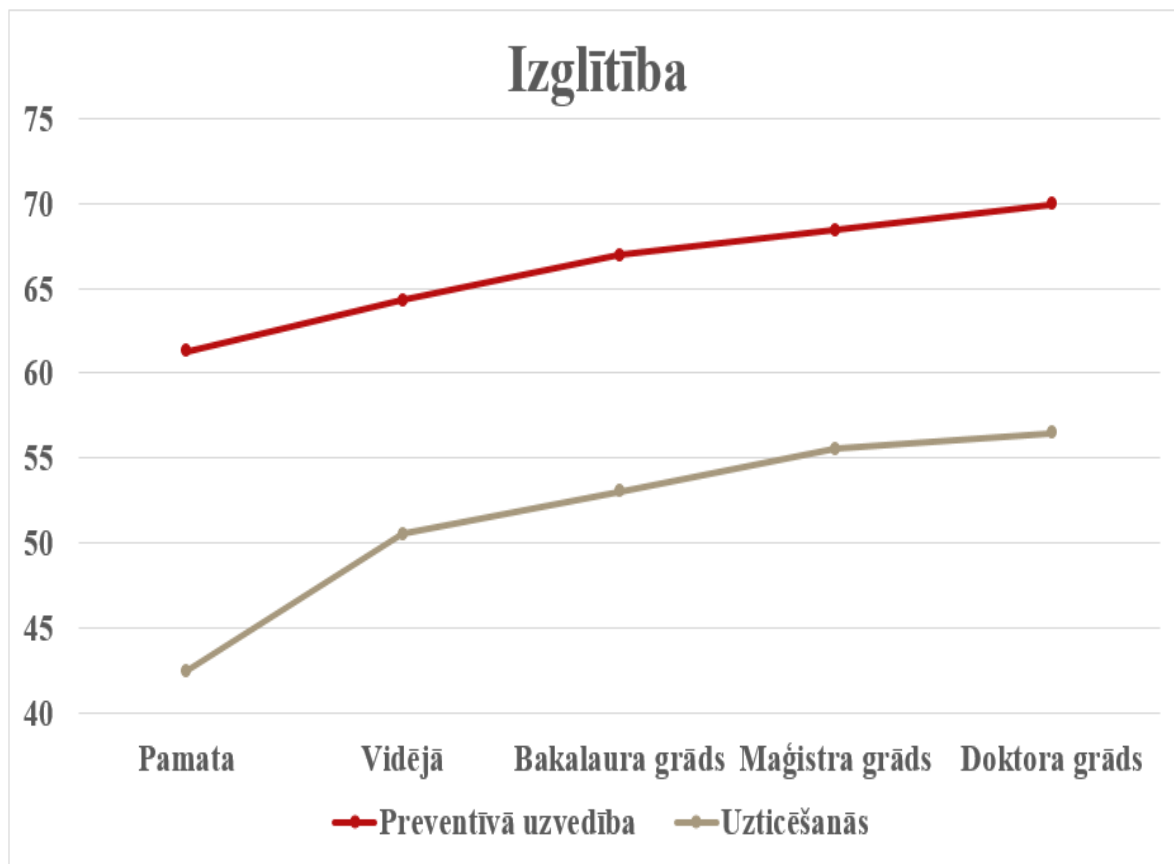
- ☐ **Instrumentārijs:** VPP «COVID-19 epidēmijas ietekme uz veselības aprūpes sistēmu un sabiedrības veselību Latvijā; veselības nozares gatavības nākotnes epidēmijām stiprināšana» aptauja «COVID-19 uzliesmojuma ietekmes uz psihisko veselību novērtējums»
- **Uzticēšanās informācijas avotiem attiecībā uz COVID 19 sniegto informāciju un rīcību**
 - 3 panti (Cronbach's α LV = 0,897; RUS = 0,895)
 - Valdībai (Ministru kabinetam); Ziņu medijiem; Veselības aprūpes sistēmai
 - **Preventīvā uzvedība**
 - 19 panti (Cronbach's α LV = 0,925; Cronbach's α RUS = 0,932)
 - Roku higiēna, fiziskā un sociālā distancēšanās, sejas aizsargmasku valkāšana
 - **Sociāldemogrāfiskie faktori:** dzimums, vecums, izglītība, reģions.
 - **Datu analīzes metodes:** Pīrsona korelācijas koeficients, Vienfaktora dispersiju analīze.

Rezultāti

Rezultāti

Preventīvās uzvedības un uzticēšanās
vērtējums (ballēs-vidējais aritmētiskais)

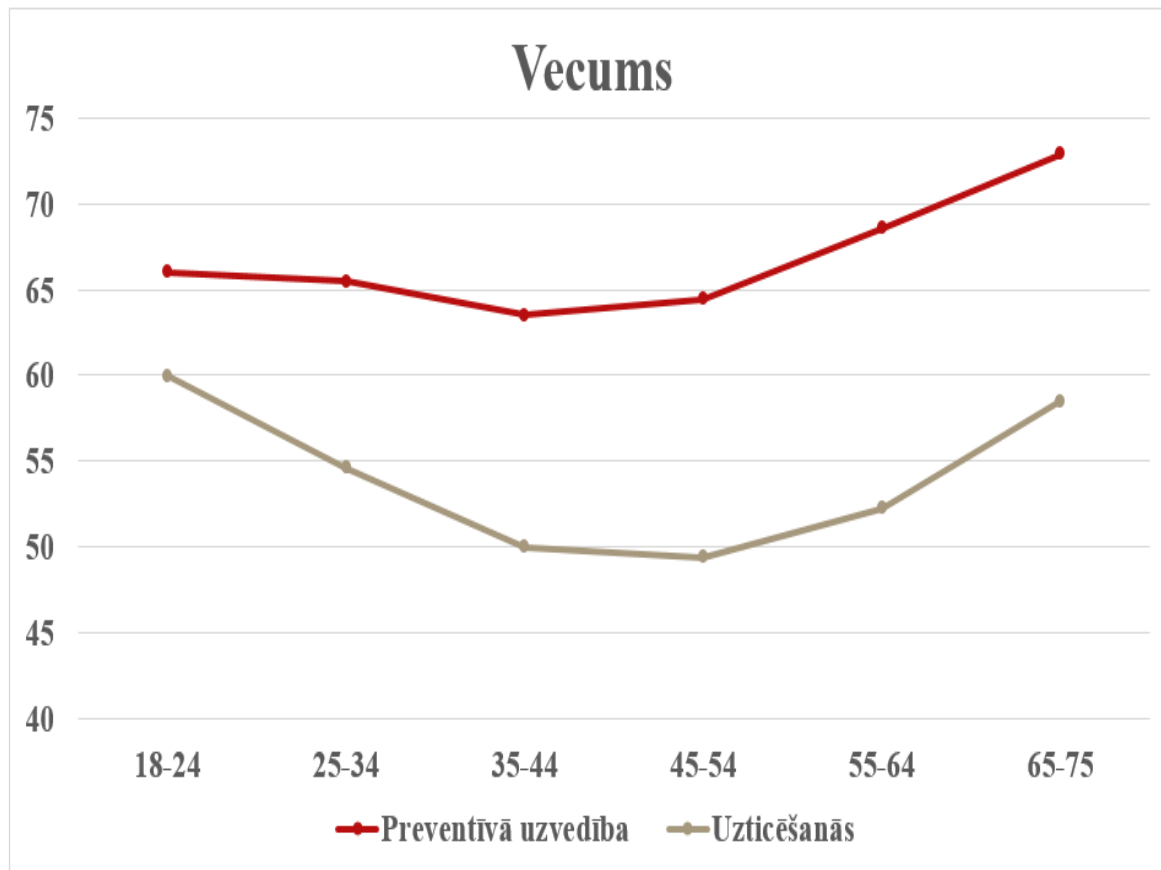

Preventīvā uzvedība
 $F(4,2603) = 7,934, p < 0,001$

Uzticēšanās attiecībā uz
COVID 19 sniegto informāciju
 $F(4,2603)=14,218, p < 0,001$

Rezultāti

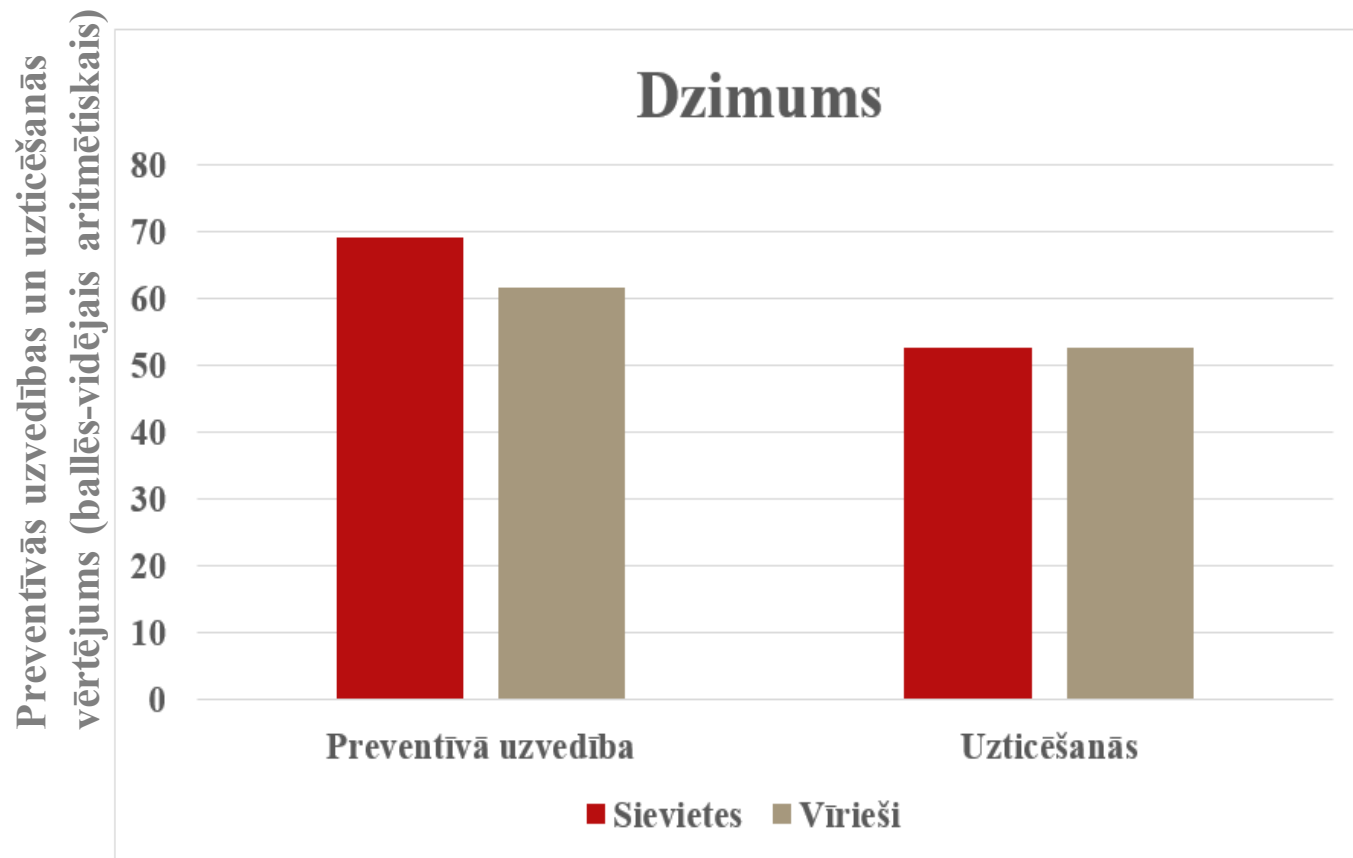
Preventīvās uzvedības un uzticēšanās
vērtējums (ballēs-vidējais aritmētiskais)

Preventīvā uzvedība
 $F(5,2604) = 13.994, p < 0,001$

Uzticēšanās attiecībā uz Covid-19
sniegto informāciju un rīcību
 $F(5,2605) = 18.416, p = 0,034$

Rezultāti

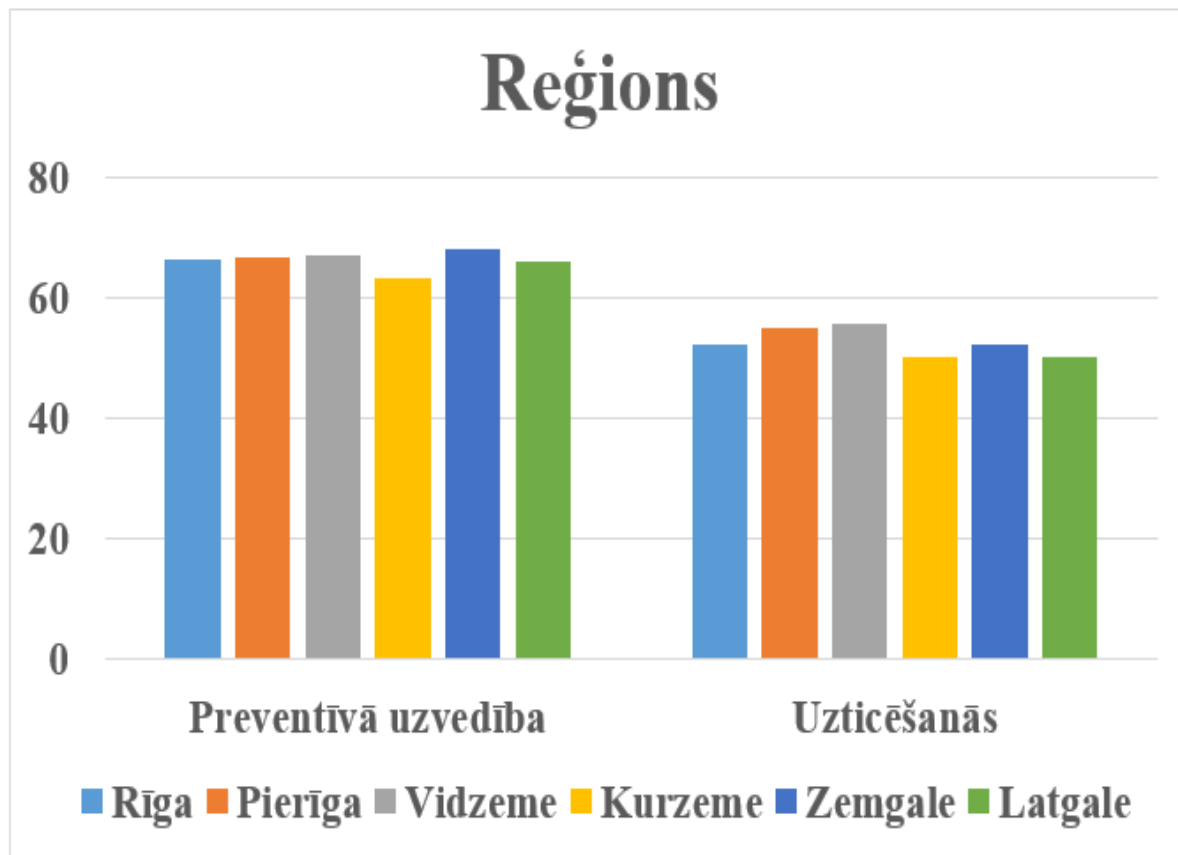

Preventīvā uzvedība
 $F(1,2606), p < 0,001$

Uzticēšanās attiecībā uz
COVID 19 sniegto
informāciju $F(1,2606)$
 $=.396, p = 0,673$

Rezultāti

Preventīvās uzvedības un uzticēšanās
vērtējums (ballēs-vidējais aritmētiskais)

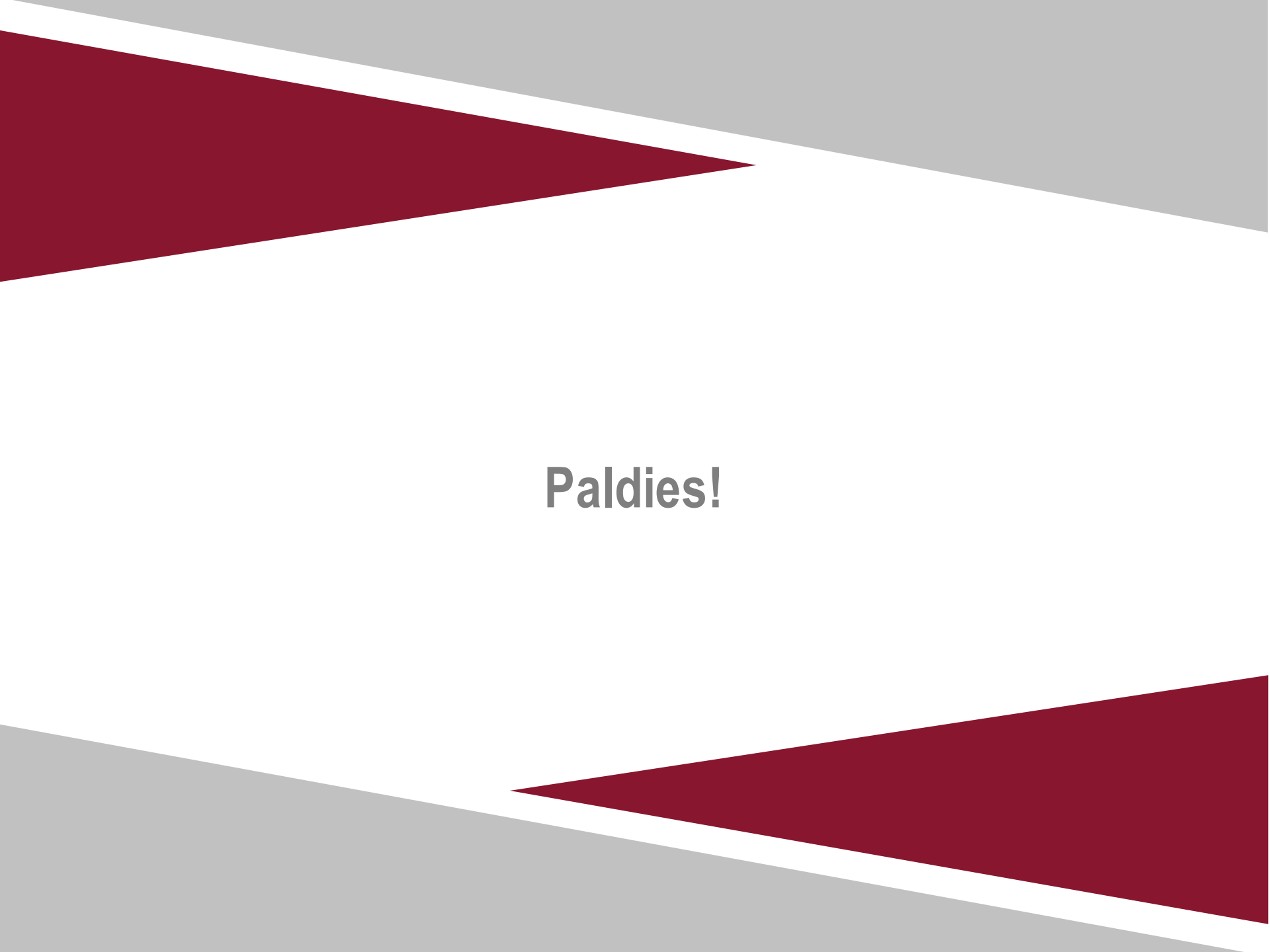
Preventīvā uzvedība
 $F(5,2605) = 2,405, p < 0,035$

Uzticēšanās attiecībā uz COVID
19 sniegto informāciju un rīcību
 $F(5,2604) = 5,696, p < 0,001$

Secinājumi

- ☐ Ir saistība starp uzticēšanos, attiecībā uz COVID-19 sniegto informāciju, un preventīvo uzvedību.
- ☐ Vismazāk attiecībā uz COVID-19 sniegto informāciju uzticas cilvēki ar zemāko izglītību, visvairāk – ar doktora grādu.
- ☐ Vismazāk preventīvās uzvedības realizēšanā iesaistās cilvēki ar zemāko izglītību, visvairāk – ar doktora grādu.
- ☐ Vismazāk attiecībā uz COVID-19 sniegto informāciju uzticas cilvēki vecumā no 34 līdz 54 gadiem, visvairāk 18-24 un 65-75 g.v.
- ☐ Vismazāk preventīvās uzvedības realizēšanā iesaistās cilvēki vecumā no 35 līdz 54 gadiem, visvairāk no 64 līdz 74 gadiem.
- ☐ Nav atšķirības starp dzimumiem attiecībā uz COVID-19 sniegto informāciju, bet ir atšķirības attiecībā uz preventīvo uzvedību, sievietes vairāk iesaistās preventīvās uzvedības realizēšanā nekā vīrieši.
- ☐ Nav atšķirības starp reģioniem attiecībā uz preventīvo uzvedību, bet ir atšķirības attiecībā uz COVID-19 sniegto informāciju – visvairāk uzticas Vidzemes iedzīvotāji, vismazāk – Kurzemes iedzīvotāji, līdzīgi secinājumi attiecībā uz preventīvo uzvedību.

1. Pitas, N., & Ehmer, C. (2020). Social Capital in the Response to COVID-19. *American Journal of Health Promotion*, 12 (1-3). <https://doi.org/10.1177/0890117120924531>
2. Kopelman, S., Hardin, A. E., Myers, C. G., & Tost, L. P. (2016). Cooperation in Multicultural Negotiations: How the Cultures of People with Low and High Power Interact. *Journal of Applied Psychology*, 5(7), 153-160.
3. Sztompka, P. (2006), Trust. Cambridge University press
4. Han, Q., Zheng B., Cristea, M., Agostini, M., Belanger, J.J., Gutzkow, B., et.al. (2020). Trust in government and its associations with health behaviour and prosocial behaviour during the COVID-19 pandemic.
5. Risk communication and community engagement readiness and response to coronavirus disease (COVID-19) World Health Organization 2020. Interim guidance 19 March 2020 reference number: WHO/2019-nCoV/RCCE/2020.2
[https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-readiness-and-initial-response-for-novel-coronaviruses-\(-ncov\)](https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-readiness-and-initial-response-for-novel-coronaviruses-(-ncov))

The background features abstract geometric shapes. A large maroon triangle points right from the top-left corner. A grey triangle points right from the top-right corner. A maroon triangle points left from the bottom-right corner. A grey triangle points left from the bottom-left corner. The central area is white.

Paldies!